

Franc Pohleven

PISANA PLOSKOCEVKA

NAJBOLJ POGOSTA LESNA GOBA

■ **Slika 1: Klobučki pisane ploskocevke, *Trametes versicolor*, izraščajo na bukovem štoru v gozdovih Dravinjskih gorc na Štajerskem (Foto: Franc Pohleven)**

Pisana ploskocevka, *Trametes versicolor* (L. ex Fr.) Pilat ali *Coriolus versicolor* (L. ex Fr.) Qué! je ena najbolj pogostih lesnih gliv pri nas in tudi v svetu. Razširjena je v listnatih in mešanih gozdovih po vseh kontinentih. Pojavlja se na lesu listavcih, še posebej rada razkraja bukovino. Okužuje posekan les in poškodovana oslABLJENA drevesa, lahko pa tudi izdelke iz lesa, ki so v stiku z zemljo in s tem dela precejšnjo škodo. Na lesu povzroča belo trohno, kar pomeni, da razkraja predvsem lignin, celuloza pa ostaja v prebitku, kar se izrazi v značilni beli barvi strohnelega lesa. Ob hkratni okužbi lesa z več vrstami lesnih gliv, se z njimi bojuje za substrat, kar se odraža v neenakomernem razkroju in temnih črtah. Ta tip trohnobe imenujemo piravost. Podgobje v lesu je snežno bele barve. Ko se podgobje oskrbi z dovolj energije, iz lesa poženejo tanki klobučki, ki so usnjato žilave strukture. Veliki so od 5 do 9 cm. Izraščajo v skupinah eden vrh drugega in so različnih barv od svetlo do temno rjave, okrašto rdeče do sive pa vse do črno modre barve. Ob barvni variabilnosti trosnjakov pa so barve v koncentričnih pasovih spreminjajo tudi na istem klobučku. Robovi so vedno svetlejši, pri mladih gobah beli. To jim daje značilno pisanost, od tod tudi ime pisana ploskocevka, v angleško govorečih državah jo imenujejo Turkey-tail (puranji rep) (slika 1). Trosovnica na spodnji strani klobučka je bela, sestavljena iz kratkih cevč (od tod rodovno ime) iz katerih se dnevno sprosti na milijone belih trosov.

Zaradi žilave zgradbe goba ni užitna, primerna je pa za kuhanje čaja. Pripisujejo ji številne zdravilne učinke od izboljšanja imunskega sistema in delovanja proti prehladu in drugim virusom. Najbolj znana je njen učinek proti raku. Nekajletne osebnosti izkušnje z bolniki kažejo, da je polisaharid, pridobljen

iz pisane ploskocevke, od vseh gob najbolj uspešen pri zdravljenju raka. Izboljšuje pa tudi poškodbe in druge nezaželene učinke (počutje) po kemo- in radioterapiji. Polisaharid pisane ploskocevke se kot zdravilo pojavlja na tržišču v obliki kapsul (slika 2).

Na svetovnem kongresu o zdravilnih gobah, ki je lansko leto v septembru potekal v Cankarjevem domu v Ljubljani, so ji strokovnjaki posvetili veliko pozornost. V številnih študijah se je izkazala kot uspešna pri zdravljenju hudih bolezni, na številne bolezni pa deluje tudi preventivno.

Kot sem že omenil, pisana ploskocevka v lesu razkraja predvsem lignin. S svojimi nespecifičnimi encimi je sposobna razgraditi tudi poliklorirane organske biocide, ki so po zgradbi podobni gradnikom lignina. Tako jo že uporabljajo pri uničevanju posebnih odpadkov kot je z Lindanom in pentaklorofenolom impregniran (zaščiten) les ter razstrupljanju polj, kjer so bila v preteklosti uporabljena poliklorirana organska fitofarmacevtska sredstva kot je na primer Atrazin. Postopek razstrupljanja odpadkov in zemlje z glivami imenujemo mikoremediacija.

Pisana ploskocevka je podobna osmojeni bjerkanderi (*Bjerkandera adusta* /Willd. ex Fr./ Karsten), vendar je trosovnica pri bjerkanderi siva z belim robom. Obe rasteta na listavcih in ob istem času.

■ **Slika 2: Kot učinkovito zdravilo proti raku so na tržišču v azijskih državah (predvsem Kitajski) in ZDA v prodaji kapsule polisaharida, ekstrahirane-ga iz klobučkov pisane ploskocevke *Trametes versicolor* oziroma *Coriolus versicolor* (Foto: Franc Pohleven)**